Hälso- och sjukvårdsnämnden

FÖRSLAG TILL BESLUT
2022-03-08

Socialdemokraterna
I STOCKHOLMSREGIONEN

Ärende 3
HSN 2019-2131

Förslag till åtgärder med anledning av Vårdvalsutredningen

Vården ska vara jämlik och ges efter behov. Postnummer eller inkomst ska inte avgöra vilken möjlighet stockholmarna har för att söka vård. Dessvärre ser det inte ut så när Moderaterna har låtit marknaden fått styra utbyggnaden av vård istället för vårdbehoven. Mottagningar etableras i innerstaden och välbärgade stadsdelar, men lägger ner där behoven är som störst. Det är därför hälften av alla gynekologmottagningar inom vårdvalet ligger i innerstaden, men ingen söder om Farsta, eller varför det finns nio vårdcentraler på Östermalm, men bara två i Tensta. Vårdvalens fria etableringsrätt leder till att pengar går från de sjukaste patienterna på våra sjukhus och vårdcentraler, för att istället gå till en överetablering styrd av efterfrågan. Akutsjukhusen får ett omöjligt uppdrag när alla lättare patienter flyttas till privatkliniker, som inte tar ansvar för utbildning av ny personal. Mest vård till den som ropar högst. Vårdval är en ojämlik, dyr och ineffektiv metod för att bedriva vård. Förlorarna är patienterna med störst behov, inte minst äldre, och vinnarna är vårdbolagen och deras ägare.

Hösten år 2019 var vi socialdemokrater positivt inställda till att en omfattande utredning av vårdvalssystemet skulle påbörjas. Vi hade då under lång tid, tillsammans med profession och patientföreningar, lyft behovet av en sådan utredning eftersom uppbyggnaden av den specialiserade öppenvården inom LOV-avtal som skett under de senaste tio åren hade lett till en rad problem. Vi såg att kostnadsutvecklingen inom vårdvalen hade varit mycket högre än inom den övriga vården och att införandet av LOV inom flera vårdområden lett till att vården splittrats upp för patienter och att utbildnings- och forskningsuppdraget hade stora brister.

Vi hade en förväntan på att denna utredning skulle innefatta en översyn av hela vårdvalsmodellen. Vi hade velat se att en fullständig kartläggning, där respektive vårdval beskrivits i sin helhet och att en bedömning gjorts av hur kostnader, vårdens kvalitet, forskning och utbildning etc. påverkats efter införande av LOV. Vi ansåg även att det borde ha gjorts överväganden om

hur respektive vårdval borde förändras genom sammanslagning, förändrad upphandlingsform, förstärkt egenregivård. Vi ville att utredningen skulle leverera rekommendationer kring vilken/vilka driftsform/-er som bäst lämpar sig för ett vårdområde, givet hälso- och sjukvårdens portalparagraf om att hälso- och sjukvården ska ges efter behov. Andra värden vi önskade skulle lyftas fram var jämlikhet, sammanhållna vårdkedjor, förmåga att kontrollera kostnader för vård och läkemedel samt en stärkt förmåga att bedriva forskning och utbildning.

När det högerstyrda regionstyret nu lägger fram sin vårdvalsutredning saknas konkreta förslag och åtgärder för att lösa de stora problem som den öppna specialistvården inom LOV har idag, t ex bristande tillgänglighet, splittrad vårdkedja, hög kostnadsutveckling och ojämlik etablering av vård. Trots gedigna analyser och underlag av hälso- och sjukvårdsförvaltningen är beslutspunkterna i förslaget svaga.

Utredningen lyfter fram problem med svårigheterna att säkra kompetensförsörjning och utbildning men det föreslås inga skärpta krav på att en vårdgivare faktiska *ska* delta i utbildnings- och forskningsuppdraget. Detta är allvarligt eftersom konsekvenserna av att många vårdgivare inte bidragit till att utbilda och vidareutbilda vårdpersonal sedan LOV-avtalens införande kraftigt försämrar bemanningen inom vården idag.

Region Stockholm måste nu bygga upp en vårdstruktur där utbildnings- och forskningsuppdraget fungerar. Regionen ska ställa krav på att alla offentligt finansierad vårdgivare att delta i utbildning av ny vårdpersonal samt att bedriva forskning och utveckling av vården. Det ska inte gå att hänvisa till att vårdgivaren är för liten för att kunna delta i detta. Regionen ska även ta ett samlat grepp om kompetensförsörjningen inom hela vården oavsett driftsform. Det behövs en regional strategi för att den privata vården inte ska kunna dränera specialistvården på sjukhusen på personal. Samarbeten mellan privata och offentliga vårdgivare om hur vi skapar bättre arbetsvillkor och nya arbetsformer är några vägar att gå.

Det aktuella ärendet saknar också de skarpa förslagen om vårdbehovsanalyser här och nu samt att regionen ska kunna styra var vården ska etableras. Utöver detta saknas även förslagen för mer sammanhållen vård och kontinuitet som många patienter saknar och efterfrågar idag. Dessutom saknas förslaget om en mer robust egenregivård och vidareutveckling av erfarenheter som pandemin har gett , t ex behovet att kunna använda personal från privata vårdgivare.

Mot den bakgrunden vill Socialdemokraterna därför hävda att beslutet om Vårdvalsutredningen behöver kompletteras med flera uppdrag som driver på utvecklingen för en bättre vård i hela regionen.

Socialdemokraterna föreslår hälso- och sjukvårdsnämnden besluta

att hälso- och sjukvårdsförvaltningen får i uppdrag att återinföra vårdbehovsanalyser och analyser över vårdkonsumtion samt ta fram en etableringsstrategi utifrån vårdbehoven för at säkerställa jämlik vård i hela regionen

att hälso- och sjukvårdsförvaltningen får i uppdrag att utforma en plan för att varje specialistvårdområde ska ha öppenvård i egen regi.

att hälso- och sjukvårdsförvaltningen får i uppdrag att ställa krav i LOV-avtalen att samtliga vårdgivare *ska* delta i utbildnings- och forskningsuppdraget

att hälso- och sjukvårdsförvaltningen får i uppdrag att utforma en plan för att starta ytterligare akademiska specialistcentrum i egen regi och samla vården inom de största kroniska sjukdomarna och bredda till fler diagnosgrupper.

att hälso- och sjukvårdsförvaltningen får i uppdrag att utreda Framtidsplanen för hälso- och sjukvården gällande kostnader i hela systemet och om det verkligen blev billigare att flytta ut vård från sjukhusen genom vårdval.

att hälso- och sjukvårdsförvaltningen får i uppdrag att utforma en plan för att akutsjukhusen ska kunna bedriva mer öppenspecialistvård t ex genom filialverksamhet

att hälso- och sjukvårdsförvaltningen ges i uppdrag att utreda möjlighet till hemköpsrätt för egen regin när avtal med privata vårdgivare sägs upp eller avslutas för att garantera jämlik vård i hela regionen

att hälso- och sjukvårdsförvaltningen ges i uppdrag att tydliggöra krav angående att offentligt finansierade vårdgivare inte får ta emot privata sjukvårdsförsäkringspatienter

att hälso- och sjukvårdsförvaltningen ges i uppdrag att skärpa avtalskraven på vårdgivare att bidra med personal, sjukvårdsmateriel, läkemedel och andra resurser vid händelse av kris och epidemi skärps och tydliggörs.

Talla Alkurdi (S) m.fl.